Es reprenen les excavacions a la cova prehistòrica de la vall de Núria a Queralbs, al Pirineu.

Un equip liderat per l'IPHES està duent a terme una **intervenció arqueològica a la cova 338 o del Catau de l'Os**, al Forat de l'Embut, situada a 2.250 m, en un enclavament estratègic dels Pirineus, a mig camí entre la vall de Núria i el cim del Puigmal, el pic més alt de la zona.

Del 26 d'agost al 6 de setembre, un equip de l'Institut Català de Paleoecologia Humana i Evolució Social (IPHES) i de l'Àrea de Prehistòria de la Universitat Rovira i Virgili (URV), sota la direcció de Carles Tornero i Eudald Carbonell, està duent a terme una excavació en extensió a la cova prehistòrica 338, al Parc Natural de les Capçaleres del Ter i del Freser (Queralbs, Ripollès), en el marc d'un projecte de recerca en col·laboració amb l'Institut Català d'Arqueologia Clàssica (ICAC).

Més de 10 anys de recerca arqueològica del GIAP als Pirineus

Els treballs de l'equip GIAP de l'ICAC, liderats per **Josep Maria Palet** (actual director de l'Institut), juntament amb **Hèctor A. Orengo** i Arnau Garcia-Molsosa, van documentar per primera vegada el 2012 l'ocupació de la cova 338 al neolític mitjà al 4t mil·lenni a. n. e., **una troballa extraordinària** que constituïa l'ocupació humana més antiga documentada a la vall de Núria fins aleshores.

La campanya formava part del projecte de recerca InterAmbAr (2010-2012), finançat pel Ministeri de Ciència i coordinat amb el subprojecte I+D de Paleoambient del CSIC (dirigit per Ramon Julià, de l'Institut de Ciències de la Terra Jaume Almera – CSIC, i Santi Riera, del SERP-UB).

L'equip GIAP té identificada la cova a la vall de Núria des del

Contingut extret de la web de l'ICAC (www.icac.cat)

2012, documentada al neolític mitjà i reocupada en fase altmedieval.

Els resultats sobre l'ocupació humana a la vall de Núria i a la vall de Coma de Vaca van motivar nous projectes d'arqueologia del paisatge en aquests espais altimontans, amb la inclusió d'estudis paleoambientals i noves intervencions en què es van investigar molts altres punts d'interès arqueològic a l'àrea analitzada, i que van permetre evidenciar la profunda antropització d'aquests espais des de fa vora 7.000 anys.

En aquest context, i **en el marc del projecte SUMA, l'ICAC i l'IPHES van organitzar una intervenció conjunta el 2017**, codirigida per Josep Maria Palet, Lídia Colominas i Tania Polonio de l'equip **GIAP**. En aquesta intervenció es van desenvolupar diversos treballs de diagnòstic per sondeig en els dipòsits i es va poder corroborar l'existència d'importants ocupacions prehistòriques a l'entrada de la cova.

Contingut extret de la web de l'ICAC (www.icac.cat)

Equip ICAC-IPHES que va participar en la intervenció conjunta al Catau de l'Os. Foto: ICAC, 2018.

Podeu veure més informació sobre els resultats d'aquesta intervenció conjunta aquí: "Hem posat les bases per patrimonialitzar l'arqueologia de Núria" (ICAC, 12 de gener de 2018).

En busca de les primeres poblacions humanes al Pirineu

Les restes recuperades a la cova (entre elles, cubetes de combustió per a l'explotació de malaquita, combustible vegetal carbonitzat, fragments dels animals consumits o vasos ceràmics elaborats a mà) indiquen un ús de la cavitat des del neolític mitjà fins a l'edat

mitjana, és a dir, des de fa uns 5.500 anys.

Treballs geoarqueològics a la cova prehistòrica del Catau de l'Os, al Forat de l'Embut (Queralbs, Ripollès). Foto: ICAC, 2018.

Històricament, **l'àrea on es situa la cova 338 ha estat estretament vinculada a l'ús ramader** dels extensos prats de l'entorn durant la temporada estival, com a refugi natural dels pastors que acompanyaven els ramats, generalment d'ovelles.

Un dels objectius de l'actual intervenció és conèixer l'ús que va tenir la cavitat per part de les primeres poblacions humanes que la van emprar.

Contingut extret de la web de l'ICAC (www.icac.cat)

Una de les hipòtesis de treball de la intervenció que s'inicia ara és contrastar si les primeres ocupacions prehistòriques documentades a la cova ja estaven associades a aquesta activitat ramadera dels espais d'alta muntanya, i corroborar si aquesta cavitat va poder tenir altres funcions i usos.

Altres jaciments prehistòrics documentats en una alçada similar i en altres àrees de la serralada pirenaica es localitzen en petits abrics o estructures amb fonaments de pedra a l'aire lliure, habitualment amb registres arqueològics mal preservats per l'acidesa dels sòls i la major exposició dels seus dipòsits a la intempèrie. La bona conservació que s'observa a la cova 338 fa probable la **recuperació d'un registre únic i excepcional en aquesta alçada**.

Restes de la llar de foc del neolític a Aigols Podrits II (Capçalera del Freser). Foto: ICAC, 2016.

Contingut extret de la web de l'ICAC (www.icac.cat)

A més de l'excavació, el projecte inclou un pla de protecció de la cavitat per a la salvaguarda, així com la difusió dels resultats que aporti la investigació científica relacionada; recursos que seran d'utilitat per al Parc Natural de les Capçaleres del Ter i del Freser.

L'ICAC ja ha desenvolupat diverses **activitats de transferència i difusió** per a posar en valor el patrimoni arqueològic de les capçaleres del Ter i el Freser, a partir dels resultats de les més de deu campanyes arqueològiques dutes a terme en aquesta àrea per l'ICAC. Un bon exemple en són les **arqueorutes**, dissenyades per Josep Maria Palet i Pau Olmos, disponibles com a itineraris d'interès arqueològic al Parc Natural de les Capçaleres del Ter i del Freser des de 2018.

L'equip GIAP fent tasques de prospecció arqueològica a l'entorn de Coma de la Vaca (Queralbs, Ripollès). Foto: ICAC, 2014.

L'excavació es realitza en el marc del projecte quadriennal "Arrels prehistòriques de la transhumància a l'Alt Ripollès: projecte arqueològic 2018-2021" (CLT009/18/00048), amb el suport del Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya i de l'Ajuntament de Queralbs; sota la direcció dels arqueòlegs Carles Tornero (investigador postdoctoral María de Maeztu a l'IPHES) i Eudald Carbonell (catedràtic de Prehistòria de la URV i investigador del mateix centre).

Els projecte Arrels està codirigit per Carles Tornero i Eudald Carbonell, de l'IPHES, i compta amb la participació de l'ICAC, amb els investigadors de l'equip GIAP Josep Maria Palet, Lídia Colominas, Pau Olmos i Tania Polonio.

Amb el suport de

Generalitat de Catalunya
Departament de Cultura